

TÜRKİYE KAMU-SEN'İN

İŞSİZLİĞE

ÇÖZÜM ÖNERİSİ

**TÜRKİYE KAMU-SEN
ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ**

TÜRKİYE KAMU-SEN'İN İŞSİZLİĞE ÇÖZÜM ÖNERİSİ

İşsizlik bugün yalnız ülkemizin değil, tüm dünyanın en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Özellikle hızlanan küreselleşme süreci ve teknolojik gelişmenin etkisiyle işin yapısının değişmesi, emek yoğun sektörlerden teknoloji ağırlıklı sektörlerle ve hizmet sektörüne doğru yaşanan kayma ve sosyal devlet ilkesinin zayıflamasıyla birlikte güçlenen sermaye, istihdamın tüm dünyada sorunlarla karşılaşmasına neden olmuştur.

Gelinen süreçte sendikaların etkinliklerinin azalması, işten çıkarmaların kolaylaşması ve sermayenin aşırı güçlenmesi işsizliğin artmasına neden olan unsurların başında yer almıştır. Günümüzde istihdam piyasası, işten çıkarmaların arttığı, kısmi süreli, esnek ve çağrı usulüne göre çalışmanın yaygın olduğu bir yapı haline gelmektedir.

Bu tür istenmeyen durumların önüne geçmek için Avrupa Sosyal Şartı “decent work” olarak tanımladığı, “saygın iş” kavramını geliştirmiştir. “Saygın iş”ten kasıt; çalışanların sürekli ve düzenli olarak çalışabildikleri, kendileri ve ailelerinin insanca yaşamasına yetecek düzeyde ücret alabildikleri iştir.

Oysa bugün işverenlerin, işsizliğin çözümü için getirdikleri önerilerin tamamı, çalışanları “saygın iş”ten uzaklaştırmaya yönelik tedbirlerden oluşmaktadır. İşverenlerin işsizliğin çözümü için getirdiği ve sürekli dillendirerek, kamuoyunun bilinç altında çalışanları köle haline getirecek ortam hazırlamaya yönelik talepleri ağırlıklı olarak;

- Belli bir süre bir işyerinde çalıştıktan sonra işten çıkarılanlara işveren tarafından ödenen kıdem tazminatının kaldırılması ya da azaltılması,
- Asgari ücret başta olmak üzere ücret seviyelerinin düşürülmesi,
- İş güvencesinin zayıflatılması,
- İşten çıkarmaların kolaylaştırılması,
- İşveren primlerinin azaltılarak işgücü maliyetlerinin aşağıya çekilmesi,
- Esnek istihdamın yaygınlaştırılması,
- Çalışma sürelerinin artması,

- Toplu iş sözleşmelerinden vazgeçilerek bireysel sözleşmelerin yaygınlaşması,
- İş yerlerindeki sosyal sorumlulukların kaldırılması gibi konular üzerinde olmaktadır.

İşverenlerin taleplerine baktığımızda, işsizliğin çözümünün çalışan haklarının azaltılmasında, işten çıkarmaların kolaylaşmasında olduğu gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. İşsizliğin azaltılması için çalışanların güvencelerinin yok edilmesi gibi bir yaklaşımın mantıksızlığı yanında, resmi veriler de işsizlik sorununun temelinde iş güvencesinden yoksun çalışmanın yattığını göstermektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son verilere baktığımızda Ağustos, Eylül, Ekim 2007 aylarını içeren dönemde işsizlik oranının % 9,3 olduğu ve işsiz sayısının geçen yılın aynı dönemine göre 89 bin kişi artarak 2 milyon 405 bine ulaştığı görülmektedir. İlgi çekici olan nokta, şu andaki işsizlerin % 80,4'ünün yani 1 milyon 933 bin kişinin daha önce bir işte çalışırken işsiz kalmış olmasıdır. Yalnızca Eylül 2007 döneminde 380 bin kişi çalıştığı işten ayrılarak işsizler ordusuna katılmıştır. Bu durumda daha önce hiç çalışmamış olan işsiz sayısı yalnızca 472 bin kişidir. Bu rakamların bizlere anlattığı bir tek şey vardır: vatandaşlarımıza sürekli, güvenli ve saygın iş imkanı sağlamadıkça işsizlik sorununun çözülmesi mümkün değildir.

Eğer bu vatandaşlarımıza sürekli iş imkanı yaratabilseydik, bugün işten ayrılmış olan 1 milyon 933 bin işsizimizin en az yarısı çalışıyor olacaktı. Çalışanların düzenli ve sürekli işlerde çalışmaları istihdam piyasasına yeni katılımları azaltacağından işsizlik oranı da % 9,3 olmayacak, % 4-5 dolayına gerileyecekti.

Bilindiği gibi hükümet 2008 yılını “işsizlikle mücadele yılı” ilan etti ve kamuoyuna istihdam paketi adı altında bir dizi önlem sundu.

Bu önlemler ana hatlarıyla;

- Kıdem tazminatının yarı yarıya azaltılması,
- Kadın çalıştırılan işyerlerindeki emzirme odaları ve kreşlerin kapatılması,
- Eski hükümlü çalıştırma zorunluluğunun kaldırılması ve
- 18-29 yaş arası yeni istihdamda 5 yıl süreyle işveren priminin devletçe karşılanması olarak açıklanmıştır.

Bu önlemlerin işverenlerin taleplerini karşılamaya yönelik olarak hazırlandığı açıktır. İstihdam paketinde;

- İşten çıkarılmalar kolaylaştırılmakta,
- İşverenin sosyal sorumlulukları kaldırılmakta,
- İşgücü maliyetleri azaltılmaktadır.

Bu durumda işverenler, özellikle hizmet sektöründe eleman çalıştıranlar, azaltılmış kıdem tazminatı nedeniyle 5 yılı dolduran personeli işten çıkaracak yerine primlerini devletin ödediği genç elemanları istihdam edecektir. İşten çıkarmayı kolaylaştırarak istihdamı artırmayı ummak anlaşılır değildir. İşten çıkarma kolaylaşırsa istihdam artar yargısı, içinde sosyal tarafı olmayan, küresel işverenlerin bakış açısını ortaya koymaktadır.

Henüz işe yeni eleman alırken, işten çıkarmanın maliyetini düşünenlerin niyetinin iyi olmadığı bellidir. Nitekim istihdam paketiyle milletimize yutturulmaya çalışılan acı reçete de bu zihniyetin hayata geçmesi için hazırlanmıştır. İşyerinde 5 yılını dolduran bir elemanın işverene maliyeti bir anda artacaksa ve işverenin önünde maliyetsiz eleman istihdam etme imkanı da varsa maliyetsiz olanı tercih etmek kadar doğal bir sonuç olamaz.

Böyle bir durumda işsizlik azalmak yerine artacaktır. Genç vatandaşlarımız kısa süreli, geçici işlerde çalışır ancak 30 yaşına gelmiş bir işsiz, prim yükü arttığı için işe alınmaz. İşverenler de mecbur kalmadıkça kimseyi 5 yıldan fazla çalıştırmaz. Bu durumda devletin sırtına binecek prim yükü katlanılamaz boyutlara gelir.

Bu nedenle yapılacak olan düzenlemeler, alınacak olan önlemler çalışan vatandaşlarımızın işsiz kalmalarını önlemeye yönelik olmalıdır.

Türkiye Kamu-Sen olarak işsizliğin çözümüne katkıda bulunacağımızı düşündüğümüz bir öneri paketi hazırlamış bulunmaktayız. Bu önerilerimizin hayata geçirilmesi ile ülkemizde işsizlik sorununun büyük oranda çözüleceği inancındayız.

Önerilerimiz şöyledir:

- Kıdem tazminatı azaltılmamalı, en azından mevcut haliyle korunmalıdır.
- Devletin çalışanlar için işverene yapacağı SSK prim desteği yalnızca ilk 5 yıl için değil, aynı işverene bağlı olarak çalıştığı süreleri kapsamalı,

böylelikle işverenler uzun süreli istihdam sağlamaya teşvik edilmelidir.

Prim desteği;

0-5 yıl süre ile aynı işte çalışanlar için % 20

6-15 yıl için % 40

16 yıl ve üzerinde aynı işyerinde çalışanlar için % 60 olarak belirlenmelidir.

Bu şekilde 25 yıl boyunca aynı işverene bağlı olarak çalışan bir işçinin işverene maliyeti ortalama % 44 azalacaktır.

- İşçi çalıştıran işverenlerin ödediği vergi tutarları üzerinden belirlenen bir limit dahilinde çalışan başına belli oranda indirim yapılmalıdır. (örneğin, 20 puanı geçmemek üzere, her çalışan için 1 puanlık indirim yapılabilir.)
- Tarım istihdamı azaltılmaya çalışılmamalı, tarım işçilerinin üretim ve gelirleri artırılmalıdır. Özellikle önümüzdeki dönemde gıda ve su, dünyanın en önemli problemlerini teşkil edeceğinden, tarıma özel bir önem verilmelidir.
- Tarım arazileri iskana kapatılmalı, su kaynakları etkili bir şekilde koruma altına alınmalıdır. İşletilmeyen tarım arazileri işletmeye açılmalı, küçük tarlalar birleştirilmeli ve devletin öncülük edeceği büyük kooperatifler vasıtasıyla modern teknikler kullanılarak işletilmelidir.
- Ülkemizde üretilen malların kullanımını özendirilmeli, ithalat ve tüketime dayalı ekonomi mutlaka üretime yönelmelidir.
- Kamu kurumlarından başlayarak çalışma süreleri azaltılmalı, fazla mesai süreleri sınırlandırılarak işletmelerin daha fazla istihdam yaratması sağlanmalıdır.
- İşsizlik fonunda biriken paraların bir bölümü, mesleki eğitime bir bölümü de fona yeni gelir getirecek ve istihdama katkıda bulunacak yatırımlara ayrılmalıdır. (örneğin, turizm işletmecileri ile ortak bir çalışma yapılarak, işsizlere yabancı dil ve turizm dersi verilip, turizm sektöründeki kalifiye istihdam açığı kapatılabilir.)

Önerilerimizin hayata geçirilmesi ile;

- İşverenin prim yükü kademeli olarak azalacaktır.
- İşverenlerin çalıştırdıkları işçi ile orantılı olarak ayrıca ödeyecekleri vergi tutarında da indirime gidilecek böylece işverenlerin daha fazla eleman istihdam etmeleri teşvik edilecektir.

- Çalışanların işverene maliyeti azalacak, dolayısı ile fiyatlar ve enflasyon da düşecektir.
- Ülkemizde üretilen ürünler artacak, bu da istihdamın artmasına katkıda bulunacaktır.
- İşverenler uzun süreli işçi çalıştırmaya teşvik edilecektir.
- Uzun süredir aynı işyerinde çalışanların işveren için önemi daha da artacak, böylece saygın iş kavramının hayata geçmesi kolaylaşacaktır.
- Kayıt dışı istihdam ve ekonomi azalacaktır.
- İşsizlerin % 80'inin daha önce başka işlerde çalışmış olduğu düşünüldüğünde işsizler ordusuna çalışan kesimden katılımlar kaydedilir şekilde azalacaktır.
- İşsiz sayısı azalacağı için, işsizlerin daha etkili bir mesleki eğitime tabi tutulmaları kolaylaşacaktır.
- 30 yaş ve üzerindeki işsizlik azalacak, aile yapısı korunacak ve yoksulluk azalacaktır.